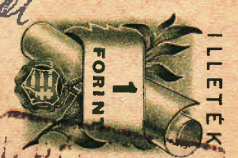

beszélés
a
csepel
párt

1947. 39/a ny. francia kisértővel

Budapest újra él és dolgozik.

1947

39/b
magyar
hazaf.
39/c
magyar
39/d
magyar

Isten tenyerén feküdt ez a város: Budapest. Egy olyan világos fényű igazságszolgálat a világ ékezetében. Külön neve is volt, a világ ékezetében, ritka ékezeteknek: Duna királynője. S a Duna királynője, az ékezetekben pezsgett az élet. Egy eleven, fejlődő nagyváros, amelynek minden találatát volt Budapest: forgalom és vállalkozó kedv, az életörö minden boldog tünete. Házak, virágzó parkok, büszke hidak s a lombok árnyékából kivillanó középületek arról beszéltek, hogy itt dolgozik, él, épít, terem egy város. Életerő és életkedv munkálkodott itt, ebben a kedves megejtő városban, amelyet szerettek a lakói és megszerettek a vendégei. Derűs város volt, mintha mindig sütött volna benne a nap. A terjedő kedő, modern nagyvárost és ódon emlékeit, a magondal kifragott régi kövek elitálták valami szives vendégszerető, meleg hangulat. Budapest munkával forogt a jövő és imával fordult az ég felé. De a háború átka, a járványként söpört végig a világon, megfogta Budapestet is. Füst, láng, kő és hamu járt a nyomában. Pusztított a tűz és pusztított a halál. Pusztított a háború... elpusztította az emberi hajlékokat és szétzúzta a hidakat. A büszke, karcsú hidak, amelyek oly jellemzők voltak a magyar fővárosra, a fékevesztett rombolás áldozatai lettek s szeszterten, megroppant gerinccel, bémán rokkantak össze és hanyatlottak a vízbe. A háború kemény ökölesapással letörtette Budapestet. Amerre szor ellát: romok. Magányos, cöltalan tűzfalak, bomlott tetők, kémények, amelyek az égbe nyulnak, mint jajsze után egy lazonya felkiáltójel, otthonok, ahol már csak a szél lakik, lehámlott falak. Itt, ott, ott csak a segélyért esdő, szomorú kolósok. - Igen, a Duna trónfosztott királynője, valljuk be, könyörömmel a szarult. Lakossága kórusbetra jutott s a külföld segített gyermekek, betegek és felnőtten egyaránt, nemcsak szívekkel. Mert nehéz lett itt az élet, a rettenetes pusztulásban. Először kellett kezdeni itt mindent a ledőlt toronyok tövében, a kilyukadt házfalak alatt, amelyekből élő, véres darabokat haragult ki a háború veszett kutyája, nem társulva kivéve az óndes házi tüshelyeket, középületet, emberparáti intézményt s az Isten békés házáat sen, otthon nemrég még a hit, remény és a bizakodás szelid magyarai röpöntek föl. Az egyetemes hajlékokba és a platókba benézett a lőportól keserű, uszkös ártott, lakásokba és termekbe vülszeni járt a szél, mint a szél a szél. Aki az imént még cörtetlenül állt, az Isten tenyerén pihenve, ott sorra mind felült az ostrom. Házak, parkok, középületek, emlékek elporladtak a harc melonkővel és nehéz zúdó öklei között. Ebben a tépett városban, amely romjai alá temette a virágzó életet s kis híján a reményt és a hitet is, az örömet, a kedvet és az életerőt, újra kellett kezdeni mindent. Ebben a rombaült városban, ebben a magányos, reménytelen temetőben, újra kellett kezdeni...

...és Budapest újra kezdte.
Megindult a munka a feltámasztásért. Téglával, gerencével, áccal és fűrészeszel, csákánnyal és traverzzel megindult a harc, egy nemes, harangzó küzdelem az újjáépítésért. Nők, gyermekek és férfiak, edzett munkások és a szelid erőfeszítéshez szokott polgárok, akik szerelmüket eddig nem forgatták, összefogtak, hogy együtt teremtsenek egy újat és megalkassanak hajlékot, és hiadt, új életet és új Budapestet. Összefogtak s egy napon állt a ház és állt a hid, a város első hídjá. Egy egész nemzet fogott itt össze, hogy magához támasszon a alyos csapásból. Távol a várostól a paraszt tavaszi kedvvel, nehéz feltételek közt, de könnyű szívvel munkálkodott a városért, az országért, a hazájáért, az irányító akarat, a nemzet vezetői ott voltak és résztvettek ebben a munkában. Tervek, tanácsok, buzdítások, dolgozó példával és jutalommal inlették meg a munkásokat s így készült el a város második, állandó hídjá. A tömeg itt valóban egy egész nép küzdöttsége volt. Újjongva, felvirágozva,

boldogan, csattogó zászlók alatt és felpántlikázott lovakon tette meg az első lépést ez a roposó, áradó küldöttség az új hidon, mintha a Szabadsághidra lépve csakugyan a szabadság felé indulna. S ez a felszabadult munkakodva hajókat emelt ki az iszapból és új hajókat bocsátott a vízre. S építési kezdte az utakat is, hogy az ország és a főváros vérkeringése a közlekedés, újra megindulhasson. Vasuti hidat emelt megfeszített munkával, hogy a két részre szakadt ország kinyújthassa egymás felé a kezét s újra találkozhassék végre. Itt is győzött a béke. A magyar közvélemény a miniszterelnökkel s az államférfiakkal, mint mosolygó utasokkal elindult az első vonat Pestről Budára, a fészektől felül a Dunántúl felé, mintha egy nemzet a jobb jövő felé utaznék. Így támad föl egy város. Így épül fel ismét Budapest, a Duna királynője. Állványokon épül és üzemekben, bányákban és szántóföldeken, tervező osztályokon és műhelyekben, kazánval, hegesztőlámpával, tollal és kalapáccsal épül. Közös munkával épül: munkásság, parasztság és polgárság erőfeszítésével. Így gyullad ki a fény egy megvakított városban így indul újra az élet. Így virrad meg ismét a romok fölött az isten napja.

UNIO

filmkölcsönző és filmkereskedelmi vállalat

Graf

15 3/10

Helpakcióĵ

Jes, la detronigita Reĝino de la Danubo, ni konfesu, bezonis mizerikordion, donacoj. Ĝia loĝantaro niveligis ĝin almozula tornistro kaj la eksterlanda helpo protektis infanojn, malsanulojn kaj plenkreskajn virojn, virinojn samgrade kaj noblakere ...

Panoramo de la urbo detruiĝinta

En tiu ruinurbo, en tiu soleca tombejo de Malespero, estis vivodevo rekomenci ĉion ...
... kaj Budapeŝt rekomencis ....

La bildoj de la rekonstruado. 72.sk.

La laboro komenciĝis por la reviviĝo. Per brikoj, traversoj, fosilo kaj segilo, ĉekano ekiris la batalo, la nollacela lukto por la rekonstruado. Virinoj, infanoj, fizikaj laboristoj kaj intelektuloj, nekutimigitaj al la fortestrade la muskuloj, unuigis en la vole kaj kune por si kaj por aliaj faris senkontrakten ligan, por ke ili kune rekreu la hejmojn, pontojn novajn vivon. Novan Budapeŝton. Ili kune laboris kaj iun tagon realigis la ponto, la unua ponto de metropolo.

Burgo kun kaj akano

Vilaĝaj bildoj. 28.sk.

Ĝi tuta nacio kunfandiĝis en la solidareco de la laboro por rekonsciiĝi post la terura plago. Por de la urbo la kamparano kunprintempa fido inter premaj cirkonstancoj kaj avaraj eblecoj, sed kun vigla koro kulturis la humon por la ĉefurbo, por la lando kaj patrujo.

Ponto "Libereco,"

La direktanta suvereno: la gvidantoj de la nacio estis kaj ili mem partoprenis en la laboro per Plano konsilo imitinda ekzemplo kaj per premioj ili inspiris la laborantojn kaj tiel finprtgigia la dua, la rekonstruita dua ponto de la urbo.

La maso ĉi tie estis efektive la reprezentantoj de la tuta popolo. Aklamante, floroornamite, felice sub flirtantoj stantardoj kaj sur rubandumitaj ĉevaloj rajdante faris la unuan pason tiu ĉi festenanta delegitaro al la nova pont, kvazaŭ la ponto "Libereco," efektive kondukus al la libereco mem.

Ŝipoj. 18.sk.

Kaj la liberiginta laborvolo levis ŝipojn el la ŝlimafundo de la rivero, kaj lanĉis novajn ŝipojn sur la akvon.

Fervoja ponto 65.sk.

... kaj komencis konstrui ankaŭ la vojojn, ke la sangcirkulado, la komunikado, la trafiko de la lando denove povu ekfuncii. Ĝi levis per streĉita laboro fervojan ponton, ke la disduiginta lando refoje povu premi la manojn de unu kaj alia kaj ree povu renkonti unu la alian.

akvovoj

La paco venkis ankaŭ ĉi tie. Kun la prezidanto de la hungara respubliko, kun la ministro prezidanto kaj ŝtatviroj kiel kun radentaj vejagantoj, ekiris la unua vagonaro de Pest al Buda, de transita al transdanuba landparto, kvazaŭ ĝi progresse pasus al pli bona estonteco de tuta nacio.....

Fotomontaĝo 45.sk.

Tiel reviviĝas urbo. Tiel rekonstruiĝos Budapeŝt, la Reĝino de la Danubo. Ĝi konstruiĝas sur stabloj kaj en uzinoj en minejoj kaj sur agroj, sur inĝenieraj tabloj kaj en metiejoj, per falĉilo, lutilo, plumo kaj martelo konstruiĝas. Per komuna laboro renaskiĝos: per komuna fortostreĉo de la laboristaro, kamparanoj kaj burgaro. Tiel aperos la lumo en urbo blindigita kaj tiel ekiras ree la vivo. Tiel tagiĝas kaj tag leviĝas la suno de Dio super la ruinoj.

BUDAPEST DENOVE VIVAS KAJ LABORAS;
/Budapest ujra el és dolgozik /

Teksto: Adalberto Mátray-Betegh
Akompana teksto al la filmo de la rekonstruo.

Panoramo
de la ur-
bo. 33. sk.

Sur la manplano de Dio kuŝis ĉi tiu urbo Budapest. Unu opalbrila perlo en la juvelujo de la mondo. Eĉ, kiel la fame maloftaj diademoj, ĝi havis apartan nomon: "Reĝino de la Danubo!"

Urbopartoj
90. sk.

En la luksa kortego de la Danubreĝino bole pulsas la vivo. Ĉiu karakteriza eco de vivanta, evoluiganta metropolo estis retovebla en Budapest: trafiko kaj entrepreno. Ĉiu feliĉa simptomo de la vivenergio: domoj, flerpompaj parkoj, fieraj pontoj, komunaj palacoj, ekbrilantaj el inter la ombroj, elokventis pri tio, ke ĉi tie unu urbo vivas. Planas kreas, laboras kaj efektiviĝas. Vivenergio kaj vivhumoro kooperis ĉi tie, en la ĉarma, alloga urbo, kiun amis ĝian loĝantaro kaj enkorigis ĝiaj gastoj, ĉi estis sunheĉa urbo kvazaŭ ĝuanta konstatan sunbrilon. La kore gastama humoro saturis la modernan, vaste etendigitan metropolon, kiu kun siaj antikvaj memoraĵoj, arte ĉizitaj malnovaj ŝtonoj turnis sin per laboro al la estonteco kaj per pia preĝo al la ĉielo.

Sunhela
fronto

Figuro de
Skt. Triuno
Dumlegaj
bildoj. 30. sk.

Sed la plago de la milito epidemie furiozis tra la plago/ mondo kaj atingis ankaŭ Budapeston. Fumo kaj flamo fulgo kaj cindro signis ĝian preterpason. La fajro nenigis, la morto nenigis, la milito nenigis.....

Bildoj de
la detruoj
70. sk.

... ..detruis la homajn hejmojn kaj frakasis la pontojn. La fiere gracilaj pontoj, tiel karakterizaj pri la hungara ĉefurbo, fariĝis viktimoj de la ebria detruo kaj rompita kun kadukitaj spinoj, paralizite ŝrumpiĝis kaj falis en la akvon.

La terura pugnobato de la milita monstro senkonsciigis Budapeston. Ĝis horizonte ĉie: ruinoj... Solecaj, celperditaj muroj, disfalintaj tegmentoj, kamentuboj altiĝas plene al la ĉielo, kiel post mortvekita veo kriisigno monstra... hejmoj kie nur la vento loĝas jam, nudigitaj muroj, ruinaro, rubo, rubo, similaj al almozulo mano, vane petegante helpon....
.....kaj vivi ĉi tie fariĝis malfacile en la densa teruro de la neniigo. De komenco oni devis refari ĉion ĉe piedoj de renversitaj turoj, ĉe tratruitaj muroj, eĉ kiuj la rabia hundo de la milito elmordis vivan karnon, sangantajn pecojn ne indulgante la pacon fajrujon de la familioj, komunumajn palacojn kaj ne eĉ la domon de Dio, de kie antaŭnelonge superenigis fluge for la mildaj birdetoj de la kredo, espero kaj fido... En la modestajn kabanetojn kaj al la luksaj palacoj rigardas la firmamento, incendiiruga kaj amara pro pulvo kaj el la hejmoj, salonegaj la vento hurlasas kiel malsatanta luparo. Tio kie iam staras nedefektita ripozanta sur manplato de Dio, renversite kirliĝis dum la sieĝo: monumentoj diseriĝis domoj, parkoj mueliĝis sub la frakasaj pugnoj dela batalo....

Detruita
statuo de
Skt. Triuno

En tiu ĉi urbo, kiu enterigis la floro pulsantan vivon sub siajn rubojn kaj preskaŭ eĉ la esperon, kredon, vivvolon pri la reviviĝo, estis devo rekomenci ĉion.....

